

Szerkesztési iroda:
Nagybecskerek.

Zapolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pal könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zapolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.
Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRAUER LAJOS.

Nagybecskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 292. szám.

Csütörtök, december 23.

Előfizetési árak:
Égész évre ———— 24 kor
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy hónap ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

A városok állami segítsége.

— december 23.

Állami segítyt követelnek esztendőök óta a városok kárpótlásul ama közigazgatási munkálatok fejében, amiket ők az állam helyett teljesítenek. Abban régen állapodtak meg az illetékes tényezők, hogy a kérés méltányos és annál inkább követeli a sürgős megoldást, mert a legtöbb város a kulturális fejlődését kénytelen lassabb tempóra szorítani éppen eme terhek miatt, amelyeket az állam helyett visel. A városok állami segítyének a kérdése végeredményében tehát a városok fejlődésének a kérdése.

Gróf Andrássy Gyula régen meg akarta oldani ezt a kérdést és törvénytervezetet is készített a városok államsegélyéről, valamint a városi tisztviselők illetményeinek s egyes szolgálati viszonyainak rendezéséről. A tervezetet azonban a régóta húzódó válság miatt nem terjeszthette a parlament elé. A belügyminiszter, aki a politika vonalain túl is meglátja az ország érdekeit, nem tudott belenyugodni abba a gondolatba, hogy a városok a politika miatt elessenek a jussuktól és a fejlődésüknek jobban kedvező szabadabb mozgásra kénytelenek legyenek várni mindaddig, amíg a törvénytervezetből törvény lesz. Ennélfogva a pénzügyminiszterrel történt megegyezése után két-két millió korona államsegélyt vétetett fel az 1909. és az 1910-iki költségvetésbe, hogy ezt az összeget még ebben az esztendőben oszthassa ki a városok között.

Amint már lapunk tegnapi számában jelentettük, az állami segítség kiutalványozása már megtörtént s Nagybecskereknek például 18 ezer korona jutott az állami segítségből.

Persze ez ugyszólván semmi, de hát

több most nem juthatott. A két milliót sok sokrészt kell osztani. Ezzel azonban még nem merült ki az állami segítségre. A belügyminiszter úgy alkotta meg a törvényt, hogy ez a két millió csak kezdő szubvenció. 1911-től kezdve az államsegély évenként egy millió koronával emelkedik olyképen, hogy 1916-ban az állami segíty eléri a maximális nyolcmillió koronát.

A finánciális segítségen kívül mást is célozna a törvényjavaslat. A törvénytervezet ugyanis a városi segíty megállapításán kívül feloleli a városi közigazgatási tisztviselők fizetésrendezését, megállapítja, hogy az állami segíty milyen célokra fordítandó, kimondja a rendezett tanácsu városoknak a nyugdíjintézet felállítására iránt való kötelességüket és végül szabályozza a városi tisztviselők minősítését is.

Ezzel a törvényjavaslat azt célozná, hogy a magasabb minősítésű tisztviselők tudása európaibb színvonalra emelne a közigazgatást.

Hát itt tévedés van a javaslatban, azonkívül súlyos sérelem a városi tisztviselők ellen. Először is sérelem esik a tisztviselőkön azzal, hogy azokban a városokban, ahol a tisztviselők fizetése rendezve van s túlhaladja a törvényjavaslat által megállapított fizetési tervezetet, ott a többfizetésű tisztviselők fizetését megnyirbálja azzal, hogy a fizetési többletet pótlékká szállítja le.

De rendkívüli tévedése a javaslatnak a minősítés és az ezzel arányban nem álló fizetés.

A törvényjavaslat ugyanis egyenlő minősítést szab meg egy rendezett tanácsu, mint a törvényhatóságú városok tisztviselőinek. Ez helyes volna, mert így egyformán magasabb színvonalu tisztviselők lennének a városokban, de csak ak-

kor, ha az egyenlő minősítés mellett egyenlő fizetésük is volna.

Azonban itt az az abszurdum és nagy igazságtalanság történik, hogy a rendezett tanácsu városok tisztviselői ugyanazon minősítés mellett csak félsannyi fizetést kapnak, mint a törvényhatóságú városok tisztviselői.

Ilyen eljárás mellett nem tudjuk elképzelni, hogyan fog javulni mondjuk a rendezett tanácsu városok közigazgatása. Olyan esztelen ember aligha fog akadni, aki sok-sok tanulás után rendezett tanácsu városba menjen silány éhbéért, mikor a törvényhatóságú városoknál kétszer akkora fizetést kaphat. És ha mégis akadnak emberek, akik rendezett tanácsu városba mennek, ezek vagy letört, értéktelen egzisztenciák lesznek, vagy pedig olyanok, akik kenyér után kapkodva, megragadják az első alkalmat, de azután sietve igyekeznek menekülni a kedves rendezett tanácsu városból, amely azután valósággal rendezetlen tanácsu válni fog. Hogyan képzelik el a terített asztal mellett ülő törvénytervezők ilyen viszonyok mellett a közigazgatás javulását.

Nem, ennek nem szabad megtörténnie. A törvényjavaslatnak így nem szabad törvényerőre emelkedni, mert akkor olyan csapással sújtja a közigazgatást s ezzel az egész állami életet, amely évtizedekre visszaveti a haladást.

Ezt a tévedést tehát föltétlenül korigálni kell és bizonyára maguk a városi tisztviselők fognak elsősorban minden követ megmozgatni, hogy a sérelem elháríttassék. És ebben a mozgalmukban bizton számíthatnak az egész ország közvéleményének hathatós támogatására. Ez országos érdek, minden embernek érdeke.

A „TORONTÁL” tárcája.

Alice.

A kis Alice Lartigaud nagyon kedves gyermek volt. Már hét éves volt.

— Miért nem mégy iskolába? — kérdezték tőle, ha feltűnt, hogy nagy már ahhoz, hogy mindig odahaza legyen.

Sohasem maradt adós a felelettel. Így szólt:

— A papám olvasta az ujságban, hogy egy kis leány meghalt, mert nagyon sokat tanult. Igen, mert a fejébe szállt és megölte.

Még akkor állott a régi iskola, amely olyan rozoga volt, hogy a gyermekek mesélték, hogy ha eső van, a víz becsöppög a padláson. Erre is volt Alicének egy jó mondása:

— Na igen, az iskola sir. Ez azért van, mert nem akarja, hogy oda küldjék a kis gyermekeket.

Mindenki mulatott a jóízű feleletein, a melyekből kifogyhatatlan volt s csak azért is faggatták. Mondják, hogy a legmélyebb érzéseket el szokás rejteni, hogy nevétségessé ne váljanak; így tett az ő kis szíve is.

Alice nem ment iskolába, mert örökké anyja mellett akart maradni. Ez volt minden vágya.

— Lásd, a nővéred, meg a két kis bátyád elmennek. Te nem akarsz nagy lány lenni?

Göröcsösen ölelte át anyját s felkiáltott:
— Ha te engem iskolába küldesz, beteg leszek és meghalok.

Nem ellenkeztek vele, mert a Lartigaud-családban bolondultak a gyermekért. Az asszonynak négy év óta már három volt, de mind meghalt nyolc napos korában. A halálnak már a nevéből is rettegetek. Alice nem ment iskolába.

Egész nap otthon volt. Néha kiküldték, hogy kedvében járjanak.

— Eredj egy kicsit játszani az utcára.

Ijedten mondta rá:

— Nem, mama, óh, nem, mama!

Reggel, ha anyja a háztartással volt elfoglalva, Alice a munkája közben nem egyszer szakította félbe:

— Jaj, de régen nem ölelted meg Alicét, mamám.

Délután, ha anyja a székén ülve azzal foglalkozott, hogy összeszedte az ingeket, ócska ruhákat s reparálta a hattagu család sok ruháját, Alice félbeszakította a munkáját, ezt mondta a legkedvesebben, ahogy tudta:

— Hagyd azt a csuf munkát, mama, vedd a térdedre Alicét.

És órákig ült az anyja térdén s nem szólt egy szót sem. Élvezte a gyöngédséget; ha az anyja keze az arcát simította, a kis leány behunyta a szemét, hogy jobban érezze.

Este, mikor az egész család együtt volt a vacsoránál, senki sem sejtette, milyen félelem lepte meg Alicét, amint elnézte nővérét és három fiutestvérét. Nem volt elég neki, hogy szeressék, jobban kellett szeretni őt, mint másokat.

— Mama!

Mindenki rápillantott s ő így szólt:

— Alice a legkedvesebb, ugy-e?

Szegény gyermek! A szeretet vágya hozta rá az élet végzetes katasztrófáját. Egyszer azt mondták neki, hogy nemsokára lesz egy kis testvére. És az meg is jött.

Eleinte Alice nem nyugtalanzkodott. Még úgy látszott, mintha ez az esemény újabb fontosságot hozott volna neki. Mindenkinek eldicsekedett, akit meglátott:

— Van egy kis öcsém. Egészen piros.

Tulajdonképpen azt hitte, hogy mint már háromszori kísérletből megtanulta, a kis testvérek nyolc nap alatt meghalnak. Eleinte ezért nem féltékenykedett, bár látta, hogy a család szeretete megoszlik közte és az újszülött között. Sirva fakadt s maga biztatta magát:

— Alice, ne sirj no!

Nyolc nap múlva félelem fogta el. Az anyja elfoglalva a kicsivel, többé nem gondolt annyit reá. És a baba nem akarta teljesíteni az Alice várákozását, pedig ő minden reggel megkérdezte:

— Meghalt már a kis testvér, mama?

A Jézuska

sokféle
szép

játékok

hozott a jó, szorgalmas
gyermeknek

Benó Testvérek

üzletébe

Nagybecskerek.

1094-7.6

Jöjjetek tehát gyorsan kedves kicsikék, hozzátok magatokkal kedves szüleiteket, hogy együttesen ki tudjátok keresni mindazt, amit a Jézuska ez évben nektek szánt.

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggel 6 órá-tól kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 1/2 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére is. Vüléki hölgyek részére minden nap délelőtt 12 óráig. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad. Szombaton dé-lután deákok számára a medencefürdő nyitva. (903)

A Torontói vármegyei Magyar Közművelődési Egyesü-let ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva van mindennap d. u. 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapo-kon d. u. 2 órától este 10-ig.

Január 10. Megyei áll. vál. ülése.

IDŐJÁRÁS.

(A nagybecskereki meteorológiai állomás időjárási jelentése.)

December 23.

Barométer súlyedő, d. u. 1 ó. 38 perckor: 755.5 mm. Hőmérséklet: maximum 8.0 C., minimum 4.6 C. Csapadék: —. Felhőzet: Cu—St. 9. Szélirány és erősség: ESE. 5.

Jóslat a következő 24 órára: Száraz, éjjeli fagy.

A barométer állása a déli leolvást tünteti fel a helyi magasságra való átszámítás nélkül. Maximum és minimum este 8 ó. 38 p.-tól másnap este 8 ó. 38 p.-ig; csapadék reggeli 6 ó. 38 p.-tól másnap reggel 6 ó. 38 p.-ig; felhőzet: Ci = fűtőfelhő, Cu = gomolyfelhő. St = réteges felhő, Nb = esőfelhő, Ci—St = felhőfátyol, Ci—Cu = bárányfelhő. Cu—St = réteges gomolyfelhő. Szélirány: N = észak, S = dél, W = nyugat, E = kelet. Felhőzet nagyság: 0 = tiszta ég, 10 = teljesen borult. Szél erősség: 0 = széleslend, 8 = nagy vihar.

— Személyi hír. Botka Béla főispán tegnap este óléczy birtokára utazott.

— Az 1910. évi utóállítások. Az 1910. évi utóállításokat a következő sorrendben fogják megtartani: Január 5., 20. Február 5., 21. Május 6., 12., 21., 27. Június 6., 20. Július 5., 20. Augusztus 5. Szeptember 20. Október 5., 20. November 5., 20. December 5., 20. Az utóállítás a nagybecskereki Rezső-laktanyában lesz s kezdete mindenkor reggel 9 óra. A vármegye alispánja az utóállításokon elnökül Szilágyi Albert m. aljegyzőt, h. elnökül Farkas Vince m. aljegyzőt, polgári orvosul a m. főorvost, h. polgári orvosul a központi járási orvost küldte ki. Ezen tervezetnek május—december hónapokra vonatkozó része csak akkor érvényes, ha a fő-sorozás kelő időben tartatik meg.

— Karácsonyfa-ünnepek. Tegnapi ismét két helyen volt karácsonyfa-ünnepély. Az egyik a négyeleti csodában folyt le, a másikat pedig a pénzügyi tisztviselőknek egy jótékony asztaltársasága rendezte. A két ünnepről a következő tudósításokat vettük:

A nagybecskereki jótékony négyelet által fenntartott kisdobodvadásban tegnap délután tartották meg a szokásos karácsonyfa-ünnepélyt, mely az idén is fényesen sikerült. Az ünnepélyen nagyszámú előkelő közönség vett részt, melynek soraiban ott láttuk Steinitzer Gézánt, a négyelet elnökét, dr. Mihálovics Ödönné alelnököt, a választmányi hölgyeket ugyszólván teljes számban, továbbá Magyar Pál pápai kamarás apátot, Cserey Gyula segédtanfel-

Végre eljött az a nap is, amikor le kellett számolni mindennel.

Alice egyszer így szólt rá a mamájára, mikor ez cicit adott a babának:

— Ne adj cicit a kis testvérnek, mama, S később, mikor a fürdés után a baba elaludt és a mama jól betakarta, még az arcát is, hogy melegben legyen, így szólt:

— A párnát is tedd az arcára, mama, mert így nem hal meg.

Az anya erősen felelt:

— De hiszen, kedves, ez a te kis testvéred! Nézd csak.

És megmutatta neki a gyönyörű kis testecskét. Alice behunyta a szemét s teljes erővel kiáltotta:

— Én akarok a legkisebb lenni! Én akarok a legkisebb lenni!

És ezen az estén kijelentette:

— Ha a kis testvér nem hal meg, én halok meg!

És megtartotta a szavát. A következő napokban, amit e földön élt még, egész nap a székén maradt. Egy szót sem szólt, csak nézte nagy figyelemmel az anyja mozdulatait, álmatag, nagy szemekkel. Olyan volt az arckifejezése, mint azoké, akik behalnak a melancholiába. Nem akart enni.

A szülők nem tudták, mit tegyenek. Egy nap már a kedvenc ételét, a krémes süteményt sem ette meg. Végre semmit sem, egy falatot sem. Erővel kellett táplálni, csaknem szét kellett törni fogcskáit, hogy ételt öntsenek beléje.

Anyja a térdére vette. Órált idegességgel kapaszkodott le. Az anya sirt. És ő követelte, hogy az anya tartsa el magától a kicsit.

Meghalt feltételekességében. Hét éves korában. Ott ült, a kis székén. Egyszer csak látták, hogy lebukott s odarohantak, hogy fölemeljék. S Alice halott volt.

Charles Louis Philippe.

ügyelőt, Czenger Nándor királyi ügyész, nemkülönbön Szávic Sándort, mint a nő-egylet titkárát. A gyermekek a szépen díszített karácsonyfa körül csinos gyermekjátékot mutat- tak be, azonkívül szép énekekkel és szavalatok- kal szolgálták rá a közönség elismerésére, a melyért az elismerés persze Wiltschgó Tinka és Titze Adamine övönöket illeti meg legelő- sorban, kik fáradhatatlan buzgósággal és szer- tettel oktatják és nevelik a kicsinyeket. Az ün- nepély után süteményeket és gyümölcsöt osztot- tak ki a gyermekek között, melyek a jótékony négyelet választmányi tagjainak az ajándékai voltak.

A Rózsa-kávéházbeli „Pénzügyi asztaltársaság” a Rózsa-szálloda éttermében a szegény fel- ruházott gyermekek részére tegnap, szerdán dél- után 4 órakor karácsonyfa-ünnepélyt rendezett. A tizenhárom felruházott és még vendégül meg- jelent 12, összesen 25 gyermek részére dus uzsonnát adott Beneth Károly vendéglős, míg a süteményekről, gyümölcsökről és játékszerekről a pénzügyi tisztviselők és családjaik gondos- kodtak. Az ünnepélyt Pólya dr.-nak bensősé- geljes szavai nyitották meg, röviden vázolván a nap jelentőségét, szeretettel szólván a kicsinyek- hoz s üdvözölve a megjelenteket. Ezután Kiss Juliska kisasszony alkalmi verset szavalt nagy hatás mellett. A gyermekek nevében Erdélyán Istványa, egy okos kékszemű kis leány megható szavakkal köszöntötte meg a karácsonyját. Szil- vassy Istvánné urnó precíz és nagy sikert aratott cimbalomjátéka után Knopf Sándor művészi hegedű-szólója következett. Csak ma- nek Ilonka kisasszony magasszínvonalú cimbalomjátéka után Némethy Károlyné urnó énekelte igen szépen Némethy Károly diszkrét hegedűkísérete mellett. Fazekas Andor furulya-szólója, majd Kec- késsy Tivadar hatásos cimbalomjátéka méltó kiegészítői a műsornak. A gyermekek eltávoztával a nagyszámú és díszes közönség jökevényben és kedélyesen a késő éjjeli órákig együtt maradt. Az ünnepen a tanfelügyelőségtől Fejes Kálmán tollnok, az iskolai tantszék nevében pedig Büchler Hugó jelent meg, kik a „Pénzügyi asztaltársaság”-nak a szép ünnepség rendezéséért elismerésüket és köszönetüket fejezték ki.

— Halálozás. Petrovics Galub dobriczai gör. kel. plébánost súlyos csepás érte. Ugyanis leánya, Györgyike 14 éves korában Nagy- becskereken meghalt. A leánykát, aki az itteni Messinger-intézet növendéke volt, tegnap temették el Nagybecskereken a helybeli gör. kel. temetőbe.

— A nagykikinda—aradi vasut. Mint Nagy- kikindáról jelentik, a nagykikinda—aradi vasut igazgatósága ott tegnapelőtt dr. Bogdán Zsivó polgármester elnöklésével ülést tartott, hogy Pallós Ármán ellen milyen lépéseket tegyen. Az igazgatóság ülésén Krauszhaár Károly igaz- gatósági tag azt indítványozta, hogy miután már a kiküldött vizsgáló bizottság azt tapasztalta, hogy Pallós-nak a vasutépítkezési vállalatnál vezetett üzleti könyvei nagyon is hiányosak, a vizsgálat alapjául szolgáló jegyzőkönyvek nem teljesek és ezért, mielőtt az igazgatóság a jogi szakértők véleménye alapján készült javaslatnak megfelelően a bűnvádi feljelentést megtenné, hallgasson meg vasuti könyvszakértőt is és ennek véleményét mérlegelve, egy később tartandó igazgatósági ülésben foglaljon véglegesen állást. Az igazgatós- ág az indítványt elfogadta s ehhez mértén jár el.

— Köszönet. A nagybecskereki római kath. árvaház karácsonyfájára adakoztak: Annau Jánosné 10 kgr. mákot, Kindl Ferenc 4 darab tantal izzólámpát, Holländer F. Károlyné 2 doboz cukorkát, Benó testvérek több játékot és kézimunkaanyagot, Weiterschan József dr.-né egy kosár diót és süteményt, Böhm Jakab cukrász egy kosár süteményt, Grünbaum-cég 2 darab leány télikabátot, Messinger Karolin 5 pár keztyűt, 16 darab tálat, 5 leány részére ruha- kelmét, 5 téli fejkendőt, egy kosár gyümölcsöt és süteményt, Vinczehidly Ernő dr.-né 16 darab játékot, Dukesz József dr.-né 5 1/4 tucat zseb- kendőt, Daun Gyula-cég egy vas karácsonyfa- alját, Kiss Sarolta egy táca cukorkát és süte- ményt, özv. Napholtz Ágostonné, Franz J. L.-né, Lieber Henrikné és Erdeky Boldizsárné egy-egy kosár süteményt, Popovics-Pécsi Szilárdné 50 darab narancsot, Almássy és Szepessy-cég 2 darab mesekönyvet, 5 darab imakönyvet, 2 da- rab tolszártartó dobozt felszerelve és Annau Ernő dr.-né 50 darab almát és 60 darab mézes- kalácsot. A nemesszívű adakozóknak ado- manyaikért e helyütt mond halás köszönetet az árvaház-egylet elnöksége.

— A kereskedők vasuti bérletjegyei. A ke- reskedő cégek részéről váltott bérletjegyeknek átírására vonatkozó, addig érvényben volt sza- bályokat a Máv. ez évi március 1-én hatályon kívül helyezte és az átírási engedelmet csak halálesetre tartotta fenn. Az Országos Magyar

Kereskedelmi Egyesülés e rendelet kiadása után nyomban felszólalt a kereskedelemügyi miniszter- nél, hogy a bérletjegyek átírása körül — szükség szerint szigorított ellenőrzés mellett is — helyezze újra érvénybe a régi gyakorlatot, mert az új intézkedés folytán a kereskedő cégek önhibájukon kívül sok esetben jelentékeny kárt szenvednének. Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter most leiratot intézett az O. M. K. E.-hez, a melyben közli, hogy méltányolva az Egyesülés felszólála- sában előadott indokokat, a kereskedő cégek által váltott bérletjegyeknél és a vonalcsoportokra szóló feláru jegyekre jogosító igazolványoknál az átírást az ugyanazon céghez tartozó más sze- mélyre az érvénytartam alatt egy ízben január 1-től kezdve ismét megengedi. Az ellenőrzés hatályosabbá tétele végett ezentul a jegyek ki- állításánál az a cég is meg fog jelölni, a melyhez a bérletjegyet használó egyén tartozik; az átírás pedig csak az érdekelt kereskedő cég írásbeli nyilatkozata alapján történhetik. Ujítás továbbá az is, hogy az egy személyre szóló bérletjegyek ismét egy személyre, vagy a két személyre szóló jegyek ismét két személyre való átírása esetén ezentul a hátralékos időre eső összegnek nem tíz, hanem husz százalékát kell megteríteni.

— A munkásképző és társaságot Szilvesz- ter-estéje. A nagybecskereki munkásképző és társaságot december hó 31-én a Pest-szálloda összes termeiben táncal egybekötött zártköri Szilveszter-estélyt rendez. Belépő jegy 1 korona, előre váltva 80 fillér. Kezdeté este pont fél 9 órakor. Az estély műsora a következő: 1. Ügyetlen ember. Monolog: Cronométer, 2. Musiki-Musiki. Humoros kuplé: Szelgrád József, 3. Cigány Moresk. Kuplé: Ehrlich Lajos, 4. Zsidó a bíró előtt. Bohózat. Szereplők: Wilmos Nándor, Halász Ernő, Bugarszky Vladimír, 5. Das is a Kunst. Magánjelenet: Háláksa Jochum, 6. Népdalok. Éneklé az egyleti kar. 7. Das Begräbniss meiner Schwiegermutter. Kuplé: Beil Frigyes, 8. Léha nóta. Kis Ninette története. Kuplé: Ehrlich Lajos, 9. O nem féltékeny. Bohózat 1 felvonásban. Szereplők: Cronométer, Murbach Katica k. a., Straub István, Wizienger Sarolta k. a. 11. Machens ka' Erwähnung. Kuplé: Szelgrád József, 11. Tót táncmester. Vig monolog: Cronométer, 12. Zene- Quartett, 13. Molinári baka. Kuplé: Ehrlich Lajos, 14. Ujévi köszöntő.

— Vége az ingyen lapnak. Vannak a lapok- nak „előfizetői”, akik sokszor félesztendőn át is szívesen elfogadják a lapokat, de amikor a becses „előfizető” utólagosan felszólítja tartozásának kiegyenlítésére, akkor azzal áll elő, hogy ő meg se rendelte soha a lapot. A kir. Kuria most az ilyen előfizetőkkel szemben kimondta, hogy mindenki, aki huzamosabb ideig elfogadja a neki postán kézbesített lapot, annak árát még akkor is meg kell fizetnie, ha a lapot nem rendelte meg. Még érdekesebb az ítélet ama kijelentése és megállapítása, hogy az ilyen perekben nem az adós lakhelyén levő bíróság az illetékes, hanem az, amely ott van, ahol a lapot készítik, vagy postára teszik.

A kirabolt katonai pénztár.

— Meg van a tettes 's a pénz. —

— Saját tudósítónktól —

Nagybecskerek, december 23.

Három napi erélyes és széleskörű nyomozás után tegnap a késő délutáni órákban végre sikerült a nyomozó hatóságoknak a kirabolt ka- tonai pénztár ügyét kibogozni.

A csendőrségnek és rendőrségnek ugyanis sikerült a kezdettől fogva gyanúsított Schlachta hivataloslag vallomásra bírni. A megtévedt ember bevallotta, hogy 5 lopta el a pénz t s azon megosztzkodott két emberrel, akik neki segítséget nyújtottak a pénz elrejtésé- ben. A nyomozás eredményének csupán ez a része az új tehát, amennyiben két olyan ember szerepel büntársként, akikre nem is gondoltak. A nyomozás sikere persze nagy örömet kelt a rendőrségnél és a csendőrségnél s a sikerért mindenesetre meg is érdemlik az elismerést.

A nyomozás eredményéről s annak meg- lepő részleteiről tudósítók a következőkben számol be részletesen:

A tegnapi nyomozás.

Már kezdettől fogva az összes nyomozó közegeknek a gyanuja Schlachta Sándor adóhivatali szolga ellen irányult, mert a nyomozók a tett színhelyén tartott kutatások alapján szinte egész bizonyosra vették, hogy a pénztár- szoba ajtaját csakis az eredeti kulccsal nyithat- tak fel s más nem követhette el a lopást, mint az, akinél a kulcs lenni szokott s ez Schlachta. A nyomozást és vallatást mindvégig ebben az irányban is folytatták.

Három napi folytonos vallatás után Schlachta Sándort tegnap a késő délutáni órákban végre ülték a kérdések ostromával

annyira megtörni, hogy bevallott mindent. A három nap alatt ugyanis Palkó Sándor járásörmester, aki a vallatást vezette, valamint a vallatásnál jelen volt s egymást felváltó csendőrök reggel 7 órától este 7 óráig folytonosan kérdésekkel ostromolták Schlachtát, a lelkére beszétek neki, hogy vallja be tettét, azonban a hivataloszolga minden buzdítás, minden ostromlás dacára is kereken tagadta a lopás elkövetését. E közben Sztójancsev Obrád városi rendőr, Schlachta személyes jó ismerőse is biztatta, hogy a családja, gyerekei és a maga érdekében is inkább vallja be a bűntettet s ne várjon addig, míg azt a nyomozó hatóság maga deríti ki. A gyerekekre való hivatkozás aztán teljesen megtörte a nagy lelki kinok között vergődő embert. Sztójancsev biztatására, hogy valószínűleg csak a pénz vakította el, a melylyel szükösen élő családján akart segíteni, Schlachta hangos zokogásra fakadt s kijelentette, hogy mindent bevall.

Schlachta vallomása.

A hozzá intézett kérdésekre a teljesen megtört Schlachta ezután már pontos, teljesen őszinte feleleteket adott.

Elmondotta, hogy a katonai pénzesládát még a múlt kedden törte fel. Délután két órákor, vagyis a hivatalos órák után — mondotta — ott maradtam, hogy szokás szerint a pénztárszoba vasajtáját lezárjam s a kulcsokat elvigyem Stefkovics adótárnoknak. Elmondotta, hogy mikor a hivatalból már mindenki távozott, ő nem csukta be mindjárt a pénztárszoba ajtaját, hanem feltörte a katonai pénzesládát, mert tudta, hogy abban nagy összeg pénz van, a melylyel segíthetne szükösen élő családján. Azt is tudta, hogy a pénzesláda feltörése nem okoz különösebb nehézséget. Vallomása szerint ugyanis a pénzesláda vaspántjai és sarokvasai már meglehetősen korhadtak voltak, olyannyira, hogy egy törött kulccsal sikerült azt neki néhány erős ütéssel levernii s a láda tetejét felleszteni. Mindez csak néhány perc müve volt. Schlachta a viaszkos vászonba takart bádogdobozban levő pénzt magához vette, a láda fedelét helyreigazította s azzal elment Stefkovics adótárnokhoz, a kinek átadta a kulcsokat. Stefkovicsnak nem tűnt fel semmi, mert a kulcsokat a rendes időben vitte el neki.

A bűntársak.

Eddi Schlachta vallomása nem keltett meglepetést. Ezt a nyomozó hatóságok körülbelül tudták. A meglepetés Schlachta vallomása további során következett, a mikor kiderült, hogy Schlachtának a pénz elrejtésében bűntársai voltak.

Schlachta ugyanis tovább elmondotta, hogy a nagyszögű lopott pénz megzavarta s nem hagyott nyugtot neki. Nem tudott vele hirtelenében mit csinálni s nem tudta hová rejtse.

Küzdőse közben végre elment a Honvédtudományi Akadémián levő Veréb-féle korcsmába s kinos zavarában, meg, hogy valami megnyugvást szerezzen magának, a pénzen megosztzkodott Veréb György korcsmáros s a Merschedorff Pál közművesel, akik mindketten személyes jóismerősei. Mindegyiknek 6372 koronát adott s a maga számára is ugyanannyit tartott meg. Bámulós a dolgot nem értő társainak ezeket mondotta: — Ne kérdezzétek, hogy honnan van, hanem vegyétek a pénzt, — nektek adom.

Az osztzkodás persze titokban történt. A pénz azonban nem hagyott nyugtot a három embernek. Nem merték maguknál tartani, hanem eldugták. Schlachta a neki megmaradt pénzből 5500 koronát a Veréb-féle korcsma épületéhez tartozó régi hambárban dugta el a korhadtt padló alá.

Schlachta vallomása után Reitter Oszkár rendőrkapitány a csendőrökkel és rendőrökkel a Veréb-féle korcsmába ment Schlachtával együtt. Veréb György azonban nem volt otthon, de Verébné, mihelyt a rendőröket és csendőröket meglátta, nagy zokogással, minden kérdezősködés nélkül bevallotta, hogy tudja miért jöttek s a pénzt elő is fogja adni. Elvezette a rendőrség embereit a házban levő hambárba, ahol a jelenlevő Schlachta a padló alól egy elrejtett bádogdobozt szedett elő, a melyben 5500 korona volt. Verébné ugyancsak a hambárban levő mángorló alá rejtve egy papirosokba kötözött pénzesomagot adott elő. A csomagban 5100 koronát találtak. Többől Verébné nem tudott. Időközben Rossmann rendőrörmester kocsin a mértékhatékosított hivatalból elővezette Veréb Györgyöt, a kinek ott valami dolga volt. Veréb beismerte, hogy a pénzt Schlachta adta neki, de több pénzről, mint amennyit a mángorló alatt találtak, nem akart tudni, dacára annak, hogy Schlachta határozottan állítja, hogy teljesen egyenlő részekre osztotta a pénzt.

Ugyancsak előkerítették még a harmadik cinkost, Merschedorff Pál közművest is, aki némi habozás után szintén beismerte, hogy kapott pénzt. Merschedorffnál összesen 6160 koronát találtak a pincében két helyen elrejtve. És pedig a pénz nagyobb része a Sas-utcában levő lakásának pincéjében két káposztás hordó

Eisenstädter S. és Társai divataruháza

Karácsony napjain az idej farsangi szezon

eddig piacra került kiválóbb ujdonságait fogja kiállítani és ajánlja kirakatainak megtekintését.

Karácsony vasárnapján bejárt a kis ház ajtaján.

1031-X-13

alá volt dugva, míg a másik rész a pince egyik korhadtt lépcsőfoka alul került elő. Merschedorff azt mondotta, hogy a kapott pénzből 20 koronát költött csak el, többről nem tud, noha Schlachta vele szemben is azt mondja, hogy egyenlő részt adott neki is.

A lopott pénz.

A rendőrség a három helyről összesen 16770 koronát szedett össze, amit Reitter Oszkár rendőrkapitány vett őrizetbe s ezután majd átszolgáltatja az ügyészségnek.

A lopott pénz ilyen formán 2357 korona hián megkerült. Hiányzik pedig Schlachta részéről 872 korona, Veréb részéről 1272 korona, Merschedorff részéről pedig 212 korona.

Schlachta elmondotta még, hogy 300 koronát a múlt héten egy Nagyszombatban lakó sógornőjének küldött, azzal, hogy az küldjön neki onnan abból a pénzből 200 koronát, amelyet itthon úgy tüntethetne fel, mintha azt neki küldték volna kölcsön. A pénz meg is érkezett és Schlachta azt megörzés végett átadta Sztójkovics György adóhivatali ellenőrnek, úgy tüntetve előtte fel a dolgot, mintha sógornőjétől kölcsön kapta volna. Ezt a 200 koronát Palkó járásörmester ma át is vette Sztójkovicsnak. A többi pénzt Schlachta a saját céljaira s a háztartáshoz szükséges dolgokra költötte el, a miről pontos számadást is adott.

Ugyancsak a mai délelőtt folyamán Veréb Györgynek még 110 koronát adott át a nyomozást továbbvezető Palkó járásörmesternek. Több pénz eddig még a tegnap találtakon kívül nem került elő.

A letartóztatások.

A rendőrség persze úgy Veréb Györgyöt, valamint Merschedorff Pétert is még a tegnapi nap folyamán letartóztatta s át fogja adni a kir. ügyészségnek, amely ellenük szintén megindítja a bünvádi eljárást s egyben javasolni fogja Schlachta vizsgálati fogságba való helyezését.

A hiányzó összeg.

Palkó Sándor járásörmester, aki a vallatásokat vezette és Csurgai nyomozócsendőr aki a nyomozás folyamán Palkóval együtt nagy buzgalommal dolgozott a büncselekmény felderítésén, a rendőrség embereivel együtt most azon fáradoznak, hogy a még hiányzó pénz hollétét kikutassák s ezért ma egész délelőtt szigorú vallatás alá vették Veréb Györgyöt és Merschedorff Pétert, akik azonban mindaddig állítják, hogy több pénzt, mint amennyit előadtak, nem kaptak Schlachtától. A nyomozás most ez irányban folyik s valószínű, hogy még a mai nap folyamán, vagy legkésőbb holnap még a be nem vallott összeg is előkerül.

A nyomozók működése.

Most a lopás kiderítése után meg kell emlékezni mindazokról, akik a Nagybecskereken páratlan bünesetnél a nyomozásban részt vettek. Első sorban természetesen Reitter Oszkár rendőrkapitányt kell fölemlitenünk, aki az egész nyomozás folyamán nagy körültekintéssel járt el. Kemény munkát végzett Palkó Sándor járásörmester és Csurgai nyomozócsendőr is, akik a vallatás és nyomozás során jártak el nagy sikerrel. Nagy buzgalommal segítettek továbbá a nyomozásban Rossmann rendőrörmester, Straub, Sztójancsev és Stein rendőrök, föl kell azonkívül említeni azt a honvédkapitányt is, aki vasárnap délután az őrt felvezette s nyitva találva az adóhivatalt, a helyiségeket rögtön átkutatta. A kaplart különben Neuschl Ferenc ezredes a legénység előtt már dicséretben is részesítette.

A mai nap folyamán érkeztek vissza az Orosházára kiküldött csendőrök, akik Schlachta sógornőjét hallgatták ki s aki azt mondotta a csendőröknek, hogy Schlachta már régebben említette, hogy nemsokára nagyobb összeg pénz fog örökölni, amiből arra lehet következtetni, hogy

Schlachta már régóta készült a pénztár ki-rablására.

A katonaságnál a vizsgálatot tegnap délután fejezték be s a katonák részéről mindent rendben találtak s Novák F. tábornok s Haller K. intendás még tegnap délután, a bünténykiderítése előtt visszautaztak Temesvárra. Reitter rendőrkapitány még tegnap délután sürgönyileg értesítette a hadtestparancsnokságot a bűnügy kiderítéséről.

TÁVIRATOK

A válság.

Budapest, dec. 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A király két bizalmi embere, Lukács és Khuen-Héderváry gróf ma ismét Bécsben vannak s a délelőtti folyamán külön kihallgatáson számoltak be az uralkodónak megbízatásuk és eljárásuk eddigi eredményéről. A hírek szerint döntés még ma sem történt s Lukács még további tárgyalásokat fog folytatni Budapesten.

Lukács László a királynál.

Budapest, dec. 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, Lukács László tegnap este oda érkezett. Lukácsot ma délelőtti 10 órákor fogadta a király külön kihallgatáson, amely rendkívül sokáig, 2 óra hosszat tartott. A kihallgatás után Lukács László lakására, a Sacher-szállodába hajtattott, ahol a nagy számmal összegyűlt magyar és osztrák újságíróknak ezeket mondotta:

— Csak annyit közölhetek, hogy nem mondhatok semmit. Délután azonban szívesen állok az urak rendelkezésére.

Később Lukács egy könyomatos szerkesztőjét fogadta, akinek szintén azt mondta, hogy nem közölhet semmit, de délután majd közölni fogja a nyilvánosság-gal, hogy mi történt. Később Lukács László Aehrenthal gróf közös külügy-minisztert kereste fel és vele tárgyalt hosszasan.

Egy másik bécsi távirat azt mondja, hogy a király a mai kihallgatáson megbizta Lukács Lászlót, hogy folytassa Budapesten a tárgyalásokat

Héderváry gróf kihallgatása.

Budapest, dec. 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, Khuen-Héderváry Károly gróf negyed 12 órákor ment a Hofburgba a kihallgatásra, mivel azonban ekkor még Lukács kihallgatása tartott, a grófnak várakoznia kellett, 12 óra után került sorra Khuen-Héderváry gróf, de kihallgatása mindössze csak husz percig tartott. Khuen-Héderváry gróf a kérdezősködő újságíróknak kijelentette, hogy ő csak informálta a királyt a tárgyalások eredményéről s a válság kulcsa Lukács kezében van.

Lukács László a designált miniszterelnök.

Budapest, dec. 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Lapunk zártakor érkezett távirat jelzi, hogy Lukács László parlamenti körökben kijelentette, hogy mint designált miniszterelnök tért vissza Bécsből.

Mi lesz?

Budapest, dec. 23. (A „Torontál“ eredeti táv.) Mint politikai körökben beszélnek, a helyzet kialakulására s a válság gyors megoldására nagy hatással van a képviselőház tegnapi ülése, nevezetesen a Holló-féle felirat megszavazása, Wekerle beszéde s a Kossuth-párt álláspontja. Az illető forrás szerint a Lukács-kabinet küszöbön áll. Lukács olyan feltételekkel folytatja most Budapesten a tárgyalásokat, hogy a megegyezés minden valószínűség szerint meg lesz. Ha Lukács missziójának még sem lenne eredménye, akkor Khuen-Héderváry Károly gróf jön, aki új választásokkal igyekezni fog többséget csinálni a Lukács-féle kibontakozási tervnek és a jövőndő Lukács-kabinetnek.

Justh nyilatkozata.

Budapest, dec. 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Justh Gyula ma kijelentette, hogy a királynak kell álláspontját megváltoztatni, hogy a megegyezés lehetséges legyen, mert ő és pártja ragaszkodnak álláspontjukhoz.

A belga trónváltás.

Budapest, dec. 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Brüsszelből sürgönyzik, az elhunyt Lipót belga királyt tegnap temették el nagy díszszel. A temetésen természetesen részt vett az új király, valamint a királyi család valamennyi tagja, az állami és katonai méltóságok és óriási számú közönség.

Egy másik távirat azt jelenti, hogy az új király Albert ma délelőtt tette le fényes ünnepi ceremóniák mellett az esküt az alkotmányra.

A román miniszterelnök állapota.

Budapest, dec. 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Bukarestből sürgönyzik, a román miniszterelnök, aki ellen tegnapi merényletet követtek el, ma már határozottan jobban érzi magát s az orvosok teljesen biznak mielőbbi felgyógyulásában.

A Friedjung-pör vége.

Budapest, dec. 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Zágrábból jelentik, az ottani szerbek körében, valamint a szerb-horvát koalíció körében is nagy meglepéssel fogadják Friedjung felmentése kapcsán azt, hogy Friedjung visszavonta vádjait s hogy kiderült, hogy bizonyító okmányai nem valódiak. Ezzel Zágrábban a horvát-szerb koalíció megváltott tagjainak politikai ártatlanságát tisztázva és igazolva látják.

Határidő-üzet.

Budapest, dec. 23. (A nagybecskerek, Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilisra)	27 80
Buza (októberre)	23 58
Rozs (áprilisra)	19 74
Zab (áprilisra)	15 16
Tengeri (májusra)	13 34

Kanyaró után

a legkomolyabb betegségeknek biztosan elejét veszi a Scott-féle Emulsio. Az egészség gyors visszaszerzése meglepi mindazokat, akik először tesznek kísérletet a

852(7)—7.4

SCOTT-féle EMULSIO-val.

A SCOTT-féle Emulsio csakis annak köszönheti nagy hírnevét, hogy összes alkotórészeiben fentartja legnagyobb fokú tisztaságát.

Nagyon megfelelő az elkényeztetett inynek és a meggyengült emésztésnek.

A SCOTT-féle EMULSIO a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 kor. 50 fill.

Kapható minden gyógytárban.

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét (a halászt) kérjük figyelembe venni!

Közgazdaság.

Értéktőzsde.

Déli tőzsde		Utőtőzsde zárata.	
Magyar hitelrészv.	784 25	Magyar hitelrészv.	788 50
Osztrák hitel	673 —	Osztrák hitelrészv.	674 —
Magyar koronajár.	92 55	Koronajáradék	92 60
Leszámitolóbank	521 —	Leszámitolóbank	521 —
Jelzálogbank	458 25	Jelzálogbank	458 25
Rimamurányi vmű	652 —	Rimamurányi vmű	652 —
Államvasut	744 50	Államvasut	744 50
Városi vasut	314 25	Városi villamos	316 50
Közuti vasut	612 25	Közuti vasut	614 50

A készáru jegyzése a tőzsdén.

Buza	kilós	ára 100 kg	kilós	ára 100 kg
Tiszavidéki	75	—	79	28 70—29 20
„	76	—	80	28 90—29 30
„	77	28 25—28 60	81	—
„	78	23 45—28 80	82	—
Fejérmegyei	75	—	79	28 60—28 95
„	76	—	80	28 80—29 20
„	77	28 10—28 60	81	—
„	78	28 85—28 80	82	—

Pestvidéki	75	—	79	28 60—28 95
„	76	—	80	28 90—29 20
„	77	28 20—28 55	81	—
„	78	23 35—28 80	82	—
Bánsági	75	—	79	28 70—29 05
„	76	—	80	28 90—29 20
„	77	28 25—28 50	81	—
„	78	28 40—28 80	82	—
Bácskai	75	—	79	28 70—29 10
„	76	—	80	—
„	77	28 25—28 60	81	—
„	78	28 40—28 80	82	—
Rozs I. rendű uj	—	—	—	19 40—19 55
„ középminőségű uj	—	—	—	19 20—19 30
Árpa takarmány I. rendű	—	—	—	14 20—14 30
„ II. rendű	—	—	—	13 90—14 10
Zab I. rendű	—	—	—	15 70—15 90
„ II. rendű	—	—	—	15 —15 40
Tengeri belföldi uj	—	—	—	14 50—14 60
Korpa	—	—	—	—
Köles	—	—	—	—

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Nyilttér.

(B rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.)

HIRDETÉSEK.

Legalkalmasabb karácsonyi

és ujévi ajándékok

Melkuhn Dezső
drogeria az „arany csillaghoz“
Nagybecskerek.
Telefon 95. Telefon 95.

Eredeti kínai és orosz teák, valódi

angol rum. Mindenféle likör- és rum-

1053—10 8 essenciák stb.

CSEMEGEALMA

kiválóan finom téli fajokból válogatva,

és pedig: Parmen Yonathan, Belför, 13-rokábínt, Rozmaring és Batul vegyesen.

5 kilós postakosárral 3 50 K
50 „ ládával . . . 25 — K
100 „ ládával . . . 45 — K

Minden egyes alma selyempapírba van göngyöltve; gondos, lelkiismeretes és szavatolt fagymentes esomagolásal szállítja utánvétellel, bérmentetlenül

SZELES PÁL, Nagymaroson (Hontmelye.)

1091—205

Fendler József

fűszer- és csemege-kereskedése

NAGYBECSKEREK

Pénzügyi palota, sarok.

Kávé Csemege
Cukor Tea-sütemény
Tea Finom borok
Rum Likörök

stb. a legjobb minőségben pontosan kiszolgáltatnak.

1116—1.1

BÄUERLE
TESTVÉREK

HENTES-ÜZLETE

Minden nap friss
vegyes felvágott.
Kifűnő sonka és szalonna.
Tiszta disznózsír.

NAGYBECSKEREK

VÁROSHÁZ-ÉPÜLET.

1333/1909. sz.

Báránys község elöljárósága.

Árverési hirdetmény.

Alólírott község elöljárósága ezennel közhírré teszi, hogy Báránys község határában gyakorlandó vadászati jog 1910. évi január 1-től 1916. évi december 31-ig terjedő 6 (hat) évi időtartamra 1910. évi jan. 5-én d. e. 10 órakor a község házában tartandó nyilvános árverésen haszonbérbe adatik.

Az árverési feltételek a jegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Báránys, 1909. évi december 20.

1120—11

Községi elöljáróság.

PIERRE JÁNOS
műfestő
Nagybecskerek, Temesvári- u.,
saját ház, üzlet: Pénzügyi palota.
Tisztít és fest
bárminemű ruhákat a legtisztábbra és pontosan.
Videki megrendelések gyorsan eszközöltetnek.
1118—3.1

1371/1909. sz.

Torontálérzsébetlak község elöljárósága.

Árverési hirdetmény.

Torontálérzsébetlak község elöljárósága ezennel közhírré teszi, hogy a község tulajdonát képező 2 drb kiselejtezett bikát és 5 drb kant folyó hó 29-én d. e. 9 órakor a község házában megtartandó nyilvános árverésen eladja, miről a venni szándékozót hirdetményileg értesíti.

Torontálérzsébetlak, 1909. évi dec. 20.

1102—3.2

Községi elöljáróság.

SCHNEIDER J.

könyv-, papir- és írószerekkereskedés,
könyvkötészet

NAGYBECSKEREK, Pénzügyi palota

□ Nagy választék □

karácsonyi és ujévi
ajándékokban.

Selyem, plusz diszmutárgyak izlésesen és jutányosan készíttetnek.

1115—1.1